

**Verslag werkgroep Sociaal
Economische Vitaliteit
8 juli 2019**

Introductie

De afgelopen weken is er vanuit al het voorwerk een clustering van programma's voorbereid. Deze is aangevuld door de ambtelijke werkgroep met structuurversterkende maatregelen. Dit is verwerkt tot een eerste concept-investeringsagenda met bijbehorend rekenmodel en is voorafgaand aan de bijeenkomst iedereen toegestuurd. Doel van de avond is om het concept met elkaar door te nemen, aan te vullen en bij te werken. In de zomermaanden worden de projecten vervolgens doorberekend om zo in september een 90% investeringsagenda te kunnen presenteren.

Vragen en opmerkingen uit de zaal

- De dorpen hebben steeds aangegeven dat het om het episch centrum moet gaan. Nu lijkt het toch om de hele regio te gaan, waardoor de lusten voor Ternaard en Wierum steeds minder lijken te worden.
- Heeft het rijk al geld gereserveerd of moet dit nog gebeuren op het moment dat de minister besluit? Partoer: EZK heeft op 11 maart aangegeven dat er substantiële bedragen beschikbaar komen. Dit is nog steeds het uitgangspunt. Dat neemt niet weg dat er door de overheden nog een ambtelijke en een bestuurlijke slag wordt geslagen over wat wel/niet op de agenda komt.
- Er is op 11 maart gezegd dat het rijk niet terugschrikt van een investering van enkele honderden miljoenen. Kan dit bevestigd worden?
EZK: Ten eerste: Het bedrag wat is aangegeven, is anders bedoeld dan geïnterpreteerd. De hoogte van de bedragen hangt sterk af van de inhoud van de agenda. Een windturbinepark zou b.v. goed in het beleid van het ministerie vallen. Ten tweede: Toen het omgevingsproces begon, was EZK niet direct betrokken. Een schifting van de projecten moet plaatsvinden als de agenda is vastgesteld. Doel is dat een deel van de projecten door de zeef komt, maar daarbij moet echter eerlijk worden gezegd dat een investeringsagenda van enkele honderden miljoenen niet reëel is.
- Dorpen: Het getuigt van weinig vertrouwen. Het ministerie gaat nu heel secuur bekijken wat er wel en niet door kan gaan. De boringen leveren een paar miljard op en slechts een klein percentage gaat terug naar de regio. Om ervoor te zorgen dat dit goed besteed gaat worden is er een zeer zorgvuldig proces ingericht. Hier lijkt weinig vertrouwen in te zijn. Er is aangegeven dat de minister niet terugschrikt van enkele honderden miljoenen en niet dat het afhangt van de inhoud van de agenda. Klopt het dat de agenda nu uit de reguliere begroting van EZK moet worden bekostigd? EZK: Ja, meer is er niet.
- Dorpen: Wat gebeurt er dan met alle opbrengsten van de gaswinning? Het gaat om nog geen procent van de opbrengsten van het gas dat wordt gewonnen. Als deze regio de lasten gaat dragen, moeten er lusten terugkomen, maar dat hoeft toch niet uit de reguliere begroting te komen? Het moet om een dynamische agenda gaan, die een structuurversterkende werking heeft. Bij het begin van de gaswinning in Groningen heeft de provincie 800 miljoen gulden gekregen. Dit is geïnvesteerd in de haven van Delftzijl en heeft geleid tot duurzame werkgelegenheid. Dit wordt hier gemist.
NAM: Uitgangspunt is dat de regio wordt versterkt door de gaswinning. Het social-investment programma van de NAM is gericht op het versterken van de regio. Investeren in dorpshuizen, leefbaarheid e.d. is onderdeel van het beleid. Doel is dat een deel van de opbrengsten geïnvesteerd wordt in innovatie in de regio.
- Dorpen: De agenda moet een structuurversterkende werking hebben (niet alleen woningverbetering in de dorpen) Het aanleggen van de westelijke rondweg bij Dokkum is hier een goed voorbeeld van. Dit heeft echt een versterkende werking.

- Dorpen: deze bijeenkomst moet uiteindelijk bepalen wat er op de agenda komt en niet de overheid die een schifting maakt voor iets op de agenda komt.
- *NAM*: het moet nu nog niet zozeer om het geld gaan, maar om wat de dorpen nu echt nodig hebben. Welke projecten zijn echt kansrijk en belangrijk? Het lijkt nu alsof het geld leidend is. Waar is bijvoorbeeld de windmolen van Ternaard gebleven?
Partoer: Deze is meegenomen in de agenda van de energietransitie (onder de noemer van dorpscoöperaties).
NAM: dan moet dit wel concreet benoemd worden.

Conclusie

Er moeten nog flinke slagen worden gemaakt om tot een goede concrete investeringsagenda te komen.

Inhoudelijke programma's

Dorpsontwikkeling (DOM)

Aanvullingen vanuit de gemeente:

O.a. Vitale waddenkust en Bruisend hart Hallum.

Inwoner: Betekent dit dat alle dorpen mee kunnen doen met DOM?

Gemeente: Dat zou inderdaad een mogelijkheid zijn met de bijdrage vanuit het rijk. Het gaat dan om de 20 dorpen uit de regio.

Bereikbare regio

Aanvullingen vanuit de gemeente:

Kwaliteit netwerk landbouwverkeer, hoofd fietsroutes en openbaar vervoer (het in de lucht houden van een onrendabele lijn)

Inwoner: Waarom staat glasvezel erop? Dit wordt toch al aangelegd door Kabel Noord?

Partoer: Tijdens de sessies is aangegeven dat het aansluiten op het glasvezelnetwerk voor de inwoners gratis moet zijn.

Langer gezond in eigen dorp

Aanvullingen gemeente:

Armoede bestrijdingsplan

Inwoner: De sloop van de Spiker hoort niet op de agenda. Wel het realiseren van een nieuwe Spiker. Het moet niet gaan om het in standhouden van de Sionsberg maar om uitbreiding van de Sionsberg.

Passende woningen

Aanvullingen gemeente:

Herbestemming van leegstaande woningen

Aankopen van strategische grond rond de dorpen

Optimale voorzieningspreiding

Geen aanvullingen vanuit de gemeente

Inwoner: Wordt niet te ambitieus. Alle dorpshuizen of schoolgebouwen opknappen is mooi, maar is dat wel realistisch?

Provincie geeft aan niet meer sec naar dorpshuizen te kijken maar naar ontmoetingsplaatsen in de dorpen in het algemeen.

Toeristisch aantrekkelijk

Aanvullingen gemeente:

Activiteitsfonds (dit wordt opgenomen in het programma Dorpsontwikkeling)

Gemeente: Het programma 'Toeristisch aantrekkelijk' moet uniek voor deze regio zijn.

Belangrijke aanvulling is dat er onderscheid moet worden gemaakt tussen recreatie en toerisme. Recreëren doen we allemaal. Toerisme levert geld en werkgelegenheid op. Wat gemist wordt is de verbinding met bestaande programma's van de provincie en het rijk.

Vertaal de wensen van de dorpen naar de taal van de programma's van de overheid. Hoe kunnen we de wensen zo vertalen dat we samen op kunnen werken naar het versterken van de toeristische waarden van de regio. Het Opvaartenproject zou b.v. beter Waterverbinding kunnen heten. Dan wordt het herkend. Misschien kan het ministerie hier mee helpen?

Innovatief en ondernemend

Geen aanvullingen vanuit de gemeente

Reacties uit de zaal: Een transitie en investeringsfonds wordt gemist. Bedrijven hebben aanjaaggeld nodig om zich te vestigen. Bijvoorbeeld cultuurhistorische gebouwen geschikt maken voor overnachtingsmogelijkheden. De onrendabele top daarvan kan uit een dergelijk fonds worden betaald.

Werken

Geen aanvullingen vanuit de gemeente

Partoer: Dit programma is nog heel globaal, dit moet nog geconcretiseerd worden.

Kennis en onderwijs

Geen aanvullingen vanuit de gemeente

Inwoner: Het Aardappel Kenniscentrum kan van de agenda af, want dit bestaat al in de Kollumerwaard.

Het rekenmodel

De gebruikte bedragen zijn nog fictief, er zal de komende periode nog veel gerekend worden om de programma's realistisch op geld te zetten.

Toelichting rekenmodel

Het programma 'Dorpsontwikkeling' is als voorbeeld al concreet verwerkt in het model. Per jaar krijgt ieder dorp een budget dat gebruikt kan worden voor dorpsontwikkeling.

Reactie dorpen:

- Ieder dorp moet niet hetzelfde bedrag krijgen, er moet onderscheid zijn tussen grote en kleine dorpen. Het moet ook om dynamische budgetten gaan, want de wereld kan er over vijf jaar weer heel anders uit zien.
- Niet alleen denken in bijdragen per jaar. Sommige projecten vragen om een eenmalige investering.
- Waarom geen budgetten op erf/perceelniveau? Gezien het feit dat er mensen financieel gedupeerd worden mag dit gecompenseerd worden. Stel bijvoorbeeld een 'Beef en Leefvoucher' beschikbaar die inwoners bij lokale ondernemers in kunnen zetten. Dit staat los van de ontzorgingsagenda, want die treedt in werking op het moment dat er sprake is van schade. Na enige discussie over spelregels en het risico van verkapte overheidssteun, stemmen de aanwezigen in met een reservering op erf- en perceelniveau.
- Is 75 miljoen voor het Opvaartenproject realistisch? *Gemeente:* Ja, we hebben het project doorberekend. Om de projecten volledig uit te voeren is er 75 miljoen nodig

Reactie Fêste Grûn: 240 miljoen is te weinig voor dit programma, bij de start is een miljard nodig. Er wordt veel geld verdiend door de gaswinning en hier moet de regio een billijk deel van terug zien.

Reactie gemeente: 10 miljoen voor het programma bereikbare regio is te weinig en €200.000 voor het programma 'Innovatief en ondernemend' is te laag ingeschat.

Fêste Grûn: In 2050 komt er een nieuwe regeling van het Wetterskip voor schade die veroorzaakt wordt door bodemdaling. Let op dat we nu geen geld gaan investeren vanuit deze investeringsagenda voor toekomstige schade, veroorzaakt door de bodemdaling.

Terugblik: wat is het overall gevoel van de avond?

- Eerst zien, dan geloven.

- Het lijkt erop dat het gebied steeds groter wordt. Gaat dit niet ten koste van Ternaard en Wierum? Om het totale gebied sterker te maken, moet de scope al naar gelang groter zijn. Neemt niet weg dat de twee dorpen er goed uit moeten komen.
- Het verwachtingsmanagement had vanaf het begin duidelijker moeten zijn. De bedragen lijken vele malen kleiner dan toegezegd. De agenda lijkt nu te veel op de perspectiefnota van de gemeente.
- Goed gevoel, de dorpen worden er beter van. Blijft wel de vraag wie de budgetten straks bewaakt. Een vertegenwoordiging van minimaal twee dorpen, een onafhankelijke voorzitter en een financieel deskundige moeten plaatsnemen in een commissie.
- Dank voor het eerlijke antwoord van het ministerie. Er is vanavond veel duidelijk geworden. Onze bestuurders moeten gaan voor minimaal de 1%, dus één miljard voor de regio.

Vervolgafpraak:

De komende week worden de aanvullingen van de gemeente en de input van vanavond verwerkt. Voordat de agenda wordt vastgesteld krijgen alle werkgroepleden de bijgewerkte versie toegestuurd.